

Ramazan Ayı ve Oruçla İlgili

Kavramlar

Ramazan ayında sahur, imsak, iftar vb. sönemlerini sık sık duyarız. Bu sönemlerin anlamlarını bilmek bunları doğru bir şekilde kullanmamız bize oruç, ibadetini doğru, kurallarına uygun bir şekilde yerine getirmemizi sağlar.

Orucumuzu sağlıklı bir şekilde yerine getirmek için, niyet etmek, niyetin başlama ve bitme zamanını bilmek, tan ağarmaya başlamasından güneş batıncaya kadar orucu bozan şeylerden sakınmak gerekir. Sahur ne demektir? Orucun gereği ile doğrudan ilgili olmamakla birlikte, oruç tutmayı biraz daha kolaylaştırmak üzere Peygamberimizin bazı tavsiyeleri olmuştur. Bunların başında sahur yapmak gelir. Sahur, ikinci fecirden az önceki vakit olan seher vaktinde yenilen yemek demektir. Sahura kalkmakla hem bir şeyler yenilerek oruç, enerji toplanmış, hem de bir sönem yerine getirilmiş, seher vaktinin feyiz ve faziletinden yararlanılmış olur. Bu bakımdan bir yudum su ile de olsa sahur yapmak ve sahur yemeğini mün olduğunca, gecenin son vaktine denk getirmeye çalışmak uygun olur. Peygamberimizin sahura kalkmayı teşvik ve tavsiye eden bir hadis bulunmaktadır:

¢َالَ

رَسُولُ

اللّهِ

صَلَّي

اللّهُ

عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ :

فَصْلُ مَا

بَيْنَ

صِيَامِنَا

وَصِيَامِ

أهْلِ

الكِتَابِ

أكْلَةُ

السَّحَرِ Amr İbnu'l-As

(radiyallahu anh) anlatıyor: "Resulullah (aleyhissalatu vesselam) buyurdular ki: "Bizim orucumuzla Ehl-i Kitab'ın orucunu ayıran fark sahur yemeğidir.”(Kütübü sitte 3181) ¢َالَ

رَسُولُ

اللّهِ

صَلَّي

اللّهُ

عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ :

تَسَحَّرُوا

فَإِنَّ فِي

السَّحُورِ

بَرَكَةً “Sahura kalkın,

¸nk¨ sahur yemeğinde bereket vardır.” (Buhârî, Savm 20; M¨slim, Sıyâm 45), قَالَ:اسْتَعِينُوا بِطَعَامِ السَّحَرِ عَلى صِيَامِ النَّهَارِ.وَبِالْقَيْلُو لَةِ عَلَى قِيَامِ اللَّيْلِ.فِي الزوائد “Sahur yemeği ile g¨nd¨z tutacağınız oruca ve öğle ¨zeri uykusuyla da (kaylûle) tehecc¨d namazına kuvvet kazanın.” (İbn Mâce, Sıyâm 22). Peygamberimiz, sahur m¨mk¨n olan son vakte denk getirmeyi teşvik ettiği gibi, iftarın da vakit girer girmez yapılmasını teşvik etmiştir. Sahur yemeğini yedikten neler yapmalıyız? Sahur yemeği zevk ve neşe i¸inde yenir. Sahur yemeği oruca dayanma g¨c¨n¨ artırır. Böylece oru¸ ibadetinin daha kolay yerine getirilmesine katkı sağlar. Yemek bitince eller yıkanır, dişler fır¸alanır. Oru¸ i¸in hazırlanılır ve niyet edilir. Oru¸ tutmak i¸in niyet şarttır. Niyet, akşam ya da sahurda yemek yedikten sonra "Allah rızası i¸in ramazan orucunu tutmaya niyet ettim" diyerek edilir. Mutlaka bu c¨mleyi söylemek şart değildir. Zihinden ge¸irmekle de niyet olur. Sahura kalkmak da ayrıca bir niyettir. İmsak ne demektir? İmsak: Sözl¨k anlamı, tutmaktır. Yemek yemenin yasaklandığı, orucun başlama zamanına imsak vakti denir. Sabah şafak sökmeden önceki vakitte imsak vakti denir. İmsak vaktinin başlamasından itibaren orucu bozacak davranışlardan sakınmak gerekir. Orucun vakti akşam g¨n batıncaya kadar devam eder. وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ اْلاَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ اْلاَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ اَتِمُّوا الصِّيَامَ اِلَى اللَّيْلِ Kur'an-ı Kerîm'de şöyle buyrulur: "Fecirde beyaz iplik siyah iplikten ayırıldıinceye kadar yeyin, i¸in. Sonra orucunuzu geceye kadar s¨rd¨r¨n " (el-Bakara, 2/187). Beyaz ve siyah ipliğin gör¨nmesinden maksat, g¨nd¨z¨n aydınlığı ile gecenin karanlığının birbirinden ayrılmasıdır. Oruca başlama vakti olan imsak, aynı zamanda sabah namazının kılınma vaktinin başlangıcını teşkil eder. Yani oruca başlarken sabah namazının

كَثِيرٌ
ثُمَّ صَلَّى
مِنَ
القَابِلَةِ
فَكَثُرُوا.
ثُمَّ
اجْتَمَعُوا
مِنَ
اللَّيْلَةِ
الثَّالِثةِ
فَلَمْ
يَخْرُجُ
إلَيْهِمْ.
فَلَمَّا
أصْبََحَ
قَالَ: قَدْ
رَأيْتُ
صَنِيعَكُمْ
فَلَمْ
يَمْنَعْنِى
مِنَ
الخُروجِ
إلَيْكُمْ
إَّ أنِّى
خَشِيتُ أنْ
تُفْرَضَ
عَلَيْكُمْ،
وذلِكَ في
رَمَضَان Rasülullah (s.a.v)
Efendimiz Ramazan'da mescitte gece bir namaz kıldı. Sahabenin çoğu da onunla birlikte o
namazı kıldı. İkinci gece yine aynı namazı kıldı. Bu kez O'na tabi olarak aynı namazı kılan cemaat
daha fazla oldu. Üçüncü gece Rasülullah (s.a.v) mescid'e gitmedi.
Mescid'i dolduran cemaat O'nu bekledi. Rasülullah (s.a.v) ancak sabah olunca mescide
çıktı ve cemaata şöyle buyurdu: "Sizin cemaatle teravih namazını kılmaya ne kadar
arzulu olduğunuzu görüyorum. Benim çıkıp, size namazı kıldırmama engel olan
bir husus da yoktu. Ancak ben size, teravih namazının farz olmasından korktuğum için
çıkmadım".(13) Hanefilere göre, teravih namazının rekat sayısı Hz. Ömer
(R.A)'ın uygulamasına dayanır. Hz. Ömer (R..A) Mescidi Nebevide halifeliğinin son
zamanlarında teravih namazını yirmi rekat olarak kıldırdı. Dört halife devrinden sonra da
kimse teravihin yirmi rekat olarak cemaatle kılınmasına karşı çıkmadı. Alimler bu hususta
Rasülullah (s.a.v)'in şu hadisine göre hareket etmişlerdir: "Benden sonra benim
sünnetimden ve raşit halifelerin sünnetinden ayrılmayın."14) Teravih namazı, ramazan
ayına mahsustur; vakti, tercih edilen görüşe göre, yatsı namazından sonradır,
sabah namazının vaktine kadar devam eder. Vitir namazı teravih namazından sonra kılınır.Ancak
teravih namazından önce kılınmasında da herhangi bir sakınca yoktur.Ancak teravih namazı
yatsı namazından önce kılınmaz. En sağlam görüşe göre, teravihte cemaat
olmak sünneti kifayedir. Yani bir mescitte hiç kimse teravihi cemaatle kılmazsa, hepsi
günahkâr olur.Teravih namazı tek başına da kılınabilir, fakat cemaatle kılınmasının

...Bununla beraber siz mescitlerinizde itikaf halinde iken onlara yaklaşmayın. Bunlar, Allah'ın sınırlarıdır, sakın onlara yaklaşmayın. Allah, ayetlerini insanlara böyle açıyor ki sakınıp korunsunlar." Dini açıdan bir mescitte itikaf niyetiyle durmaktır. Buradaki mescit kaydı, işte bu dini manayı tayin eder. Başka bir kayıt bulunmadığı için bu bekleyiş, bir saat bile olsa, şer'i itikaf bulunabilecek gibi görünür. İmam Muhammed'in zahir rivayeti de böyledir. Bu durumda itikafın orucun şart olması lazım gelir. Buna nafile itikat denir ki oruçlu oruçsuz sahih olur. Fakat açıyetin gelişine bakılırsa itikafın. Orucu gerektirdiği anlaşılır. Zira "Onlarla cinsi münasebette bulunmayınız." Yasağı, oruç gecelerindeki cinsi münasebetin mubah olduğu hükmünü tahsis yerinde olmakla, itikafın orucun şart olduğuna ve bundan dolayı itikafın müddetinin bir günden daha az olmayacağına delalet eder ki bu da asıl şer'i itikafın. "Oruç olmadıkça itikaf yoktur." (15) Hadis'i Şerifi de bunu teyid eder. (16) Rasülullah'ın (s.a.v) özellikle Ramazan içinde ve ramazanın son on gününde itikaf yaptığını bildiren çeşitli hadisi şerifler vardır. Ebu Said (r.a) anlatıyor. "Biz Rasülullah'la (s.a.v) birlikte Ramazan'ın orta on gününde itikafa girdik, yirminci günün sabahı olunca eşyalarımızı evlerimize taşıdık. Rasülullah (s.a.v.) bir hutbe irad etti ve sonra şunu söyledi: "İtikafa girmiş olanlar, itikaf mahallerine dönüşenler. Zira bu gece bana Kadir Gecesi'nin hangi gece olduğu gösterilmişti, sonra unutturuldu. Siz, son onda ve tek gecelerde arayın . Ayrıca bu gece kendimi su ve çamur içinde secde eder gördüm." Rasülullah (s.a.v) itikaf mahalline dönüşen, o günün sonuna doğru hava bozdu. Mescit o sıralarda üzeri dallarla örtülmuş çardak şeklindeydi. Rasülullah (s.a.v)' m burnu ve burun yumuşağı üzerinde su ve çamur bulaşığını gördüm. Bu gece 21. gece idi." (17) İtikafın Şartları: a -Niyet; Niyetsiz itikaf olmaz, neznön edilen itikafa niyetin ayrıca dil ile ifade edilmesi gerekir. b -Mescid: Erkeğin, itikafı cemaatle beş vakit namaz kılınan Mescid de olmalıdır. İtikafın en faziletlisi Mescidi Haram'da, sonra Mescidi Nebvî'de ve sonra da Mescidi Aksa'da olanıdır. Diğer mescitlerde ki fazilet cemaatin çokluğuna göre değişir. c- Oruç: Daha önce de belirttiğimiz gibi vacip olan itikaf için oruç şarttır. Sünnet itikafın Ramazan ayında olduğu için zaten oruçlu bulunma şartı vardır. d -Temizlik: Kadınların hayız ve nifastan temiz olmaları gerekir. Cümlünün oruca mani olmadığı gibi, itikafı da bozmez. İtikafın giren cami içinde iken ihtilam olursa, dışarı çıkarak gusül abdesti alır ve yeniden itikafa devam eder. İtikafı Bozan şeyler: a- Cinsi ilişkide bulunmak. Öpmek ve kucaklamak gibi şeylerden dolayı inzal vaki olursa yine itikaf bozulur. b -Herhangi bir ihtiyaç yokken mescidden dışarı çıkmak. c -Bayılmak. İtikafa giren kimse mescidden ancak şer'i, zaruri ve tabii ihtiyaçları için çıkabilir. (18) SADAKA-FITIR (FİTRE) Ramazan bayramı sadakası. Buna zekatul-fıtır veya yalnız fıtır da denir. Yaratılış şükranesi olmak üzere sevap kazanmak kasdiyle verilir. Fıtır sadakası Hicret'in ikinci senesinde zekat farz olmadan önce vacib olmuştur. Hür müslüman ve asıl ihtiyacından fazla nisap miktarı bir mala sahip olan kişilerin vermesi gerekir. Akıl ve büluğ şart değildir. Akıl hastalarının ve delilerin velileri onların mallarından fıtır sadakası verirler. Ramazanda oruç tutmamış olanlar da fıtır sadakası verirler. Sadaka-i fıtırın edasının vakti, bayram sabahıdır. O günden önce ölen ve zengin iken fakir düşen kimselere sadaka-i fıtır vacib olmaz. Bayram gecesi güneş doğmadan önce doğan çocuğun fitresini vermek vacibtir. Fitre bayram sabahından önce ve sonra her ne zaman verilse sahihtir ve eda olur; onun kazası yoktur. Fakat müstehap olan sabah namazı ile bayram namazı arasında veya birkaç gün önce vermektir.

Fitreyi bayramdan sonra vermek caiz ise de, bir vacib geciktirilmiş olacağından iyi değildir. Sadaka-i fitir, zekat gibi malın değil, başın zekadır. Bunun asıl ihtiyarlardan fazla olan malın olması, zehinden bir yılın geçmesi ve ticaret malı olması şart değildir. Bayram sabahı nisaba malik olan kişiye bile sadaka-i fitir vacibtir. Nisap, gümüşe göre ikiyüz dirhem (561.2) gr. değerindeki bir maldır. Nisap miktarı mal, sadaka-i fitir vacib olduktan sonra telef olsa yine fitre vermek lazımdır. Bu miktar bir mala sahip olan bir kimse kendisi baliğ olmayan malsız çocukları bizzat, hizmetinde bulunanlar bizzat, sadaka-i fitir vermesi vacibtir. Hanımı ve baskın kocasının fitrelerini vermesi zehine vacib değildir. Fakat yanında bulunan baskın kocasının ve hanımının fitrelerini kendilerine sormadan verebilir. Malı olan kaskın kocasının fitresi kendi malından verilir. Sadaka-i fitir, buğday, arpa, kuru hurma, kuru üzümden verilir. Buğday veya buğday unundan yarım sa', (520 dirhem 1459 gr.), üzümtekilerden ise bir sa' (1040 dirhem 2918 gr.) verilir (bak: Sa'). Bu dört maddenin herhangi birine göre vermek caizdir. Bu miktar aynen verilebileceği gibi, kıymet olarak da verilebilir. Fakirin menfaatine uygun olanı vermek daha faziletlidir. Sadaka-i fitrın raskın, onu ehline vermektir. Zekat kimlere verilirse sadaka-i fitirda onlara verilir. Fitre yalnız bir fakire verilmeli, onu bir kaskın kocasına vermek haramdır. Sadaka-i fitir verirken niyet etmek gerekir. Ancak fakire Sadaka-i fitr olduğunu söylemeye gerek yoktur. Sadaka-i fitr öncelikle mskın kellefin bulunduğu yerdeki fakirlere verilmelidir. Başka yerlere göndermek mekruhtur. Gönderilecek olan kişiler akraba veya daha muhtak kişilerse mekruh olmaz.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)